

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI
THUONGMAI UNIVERSITY**

Chủ biên: GS,TS Đinh Văn Sơn

**BÁO CÁO THƯỜNG NIÊN
KINH TẾ VÀ THƯƠNG MẠI VIỆT NAM 2020
ĐẦU TƯ VÀ TĂNG TRƯỞNG
TRONG BỐI CẢNH ĐẠI DỊCH COVID – 19**

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ - 2021

NHÓM BIÊN SOẠN VÀ LỜI CẢM ƠN

“*Báo cáo thường niên Kinh tế và Thương mại Việt Nam 2020 - Đầu tư và tăng trưởng trong bối cảnh đại dịch COVID-19*” được biên soạn bởi các nhà khoa học trong và ngoài Trường Đại học Thương mại, cụ thể:

GS, TS. Đinh Văn Sơn chịu trách nhiệm chủ trì

PGS, TS. Hà Văn Sự - Thư ký khoa học

TS. Trần Việt Thảo - Thư ký hành chính.

Các thành viên tham gia biên soạn:

Nhóm 1 (*Nghiên cứu những vấn đề liên quan đến kinh tế vĩ mô của Thế Giới và Việt Nam*): PGS, TS. Phan Thế Công (Trưởng nhóm), TS. Nguyễn Thị Thu Hiền, TS. Vũ Thị Thanh Huyền, TS. Phạm Thị Minh Uyên, ThS. Hồ Thị Mai Sương (Trường ĐH Thương mại), TS. Nguyễn Đoàn Trang, ThS. Đỗ Văn Lâm (Bộ Kế hoạch và Đầu tư).

Nhóm 2 (*Nghiên cứu về thương mại nội địa và xuất, nhập khẩu hàng hóa Việt Nam*): PGS, TS. Hà Văn Sự (Trưởng nhóm), ThS. Vũ Thị Hồng Phượng, TS. Dương Hoàng Anh, ThS. Phạm Thị Dự, ThS. Thái Thu Hương, ThS. Lê Như Quỳnh, TS. Vũ Thị Thu Hương, ThS. Hà Xuân Bình (Trường ĐH Thương mại), ThS. Nguyễn Thị Hồng, ThS. Lê Thị Hồng, ThS. Trần Thị Phương Thảo, TS. Lâm Tuấn Hưng (Bộ Công Thương).

Nhóm 3 (*Nghiên cứu về đầu tư và tăng trưởng trong bối cảnh đại dịch COVID-19*): PGS, TS. Doãn Kế Bôn (Trưởng nhóm), TS. Lê Thị Việt Nga, TS. Nguyễn Thị Bích Thủy, ThS. Doãn Nguyên Minh, TS. Đinh Thị Phương Anh, TS. Lê Mai Trang (Trường ĐH Thương mại).

Trong quá trình biên soạn Báo cáo đã được phản biện và góp ý của các chuyên gia hàng đầu Việt Nam trong lĩnh vực kinh tế - thương mại. Nhóm biên soạn trân trọng cảm ơn các nhà khoa học, chuyên gia: GS, TS. Phạm Vũ Luận, GS, TS. Nguyễn Bách Khoa, GS, TS. Nguyễn Mai, PGS, TS. Đỗ Minh Thành, PGS, TS. Nguyễn Hoàng, PGS, TS. Bùi Hữu Đức, PGS, TS. Nguyễn Thị Bích Loan, PGS, TS. Nguyễn Hoàng Việt, PGS, TS. Phạm Thị Thu Thủy (Trường ĐH Thương mại), PGS, TS. Đinh Văn Thành (Viện Chiến lược và chính sách Công Thương), PGS, TS. Lê Xuân Bá (Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế Trung ương), TS. Lương Minh Huân (Viện Phát triển doanh nghiệp – VCCI) đã có ý kiến nhận xét phản biện quý báu và đóng góp trực tiếp vào các nội dung từ giai đoạn đề cương, bản thảo đến khi báo cáo được chính thức xuất bản.

Nhóm biên soạn xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Hội đồng Khoa học & Đào tạo Trường đã chỉ đạo và đóng góp nhiều ý kiến thiết thực trong suốt quá trình biên soạn báo cáo này. Xin cảm ơn tập thể cán bộ phòng Quản lý khoa học của Trường đã tổ chức quá trình thực hiện biên soạn và xuất bản báo cáo này.

Dù đã cố gắng song do những giới hạn về thời gian và nguồn lực, Báo cáo chắc chắn vẫn còn nhiều hạn chế và thiếu sót. Chúng tôi chân thành mong nhận được sự đóng góp của quý vị độc giả nhằm giúp cho những ấn phẩm tiếp theo được hoàn thiện.

**Thay mặt
NHÓM BIÊN SOẠN**

GS, TS. Đinh Văn Sơn

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU	i
NHÓM BIÊN SOẠN VÀ LỜI CẢM ƠN	vii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT.....	ix
DANH MỤC BẢNG BIỂU	xii
DANH MỤC HÌNH VẼ	xv
MỤC LỤC	xxi
TÓM TẮT CÁO BÁO.....	1
PHẦN 1. KINH TẾ THẾ GIỚI VÀ VIỆT NAM 2020	6
<i>Chương 1. TÌNH HÌNH KINH TẾ THẾ GIỚI 2020</i>	6
1.1. TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ THẾ GIỚI.....	6
1.1.1. Biến động về tăng trưởng kinh tế.....	6
1.1.2. Tăng trưởng kinh tế của một số quốc gia và khu vực.....	8
1.2. THƯƠNG MẠI, ĐẦU TƯ VÀ XU HƯỚNG DỊCH CHUYỂN CHUỖI CUNG ỨNG TOÀN CẦU.....	12
1.2.1. Hoạt động thương mại và đầu tư.....	12
1.2.2. Xu hướng dịch chuyển chuỗi cung ứng toàn cầu.....	18
1.3. TÀI CHÍNH VÀ TIỀN TỆ TOÀN CẦU	20
1.3.1. Thị trường tài chính, tiền tệ.....	21
1.3.2. Tỷ giá hối đoái.....	27
1.3.3. Lãi suất	29
1.3.4. Một số biến động khác.....	30
<i>Chương 2. TOÀN CẢNH KINH TẾ VIỆT NAM 2020</i>	32
2.1. TỔNG QUAN KINH TẾ CỦA VIỆT NAM	32
2.1.1. Bối cảnh chung	32
2.1.2. Lạm phát và chỉ số giá tiêu dùng	34
2.1.3. Biến động lãi suất và tỷ giá hối đoái	35
2.1.4. Hoạt động đầu tư trong và ngoài nước	39
2.1.5. Hội nhập kinh tế quốc tế	41
2.1.6. Thị trường lao động và việc làm	43
2.2. CÁC CHÍNH SÁCH KINH TẾ VĨ MÔ.....	46
2.2.1. Chính sách tài khóa	46

2.2.2. Chính sách tiền tệ.....	48
2.2.3. Chính sách phát triển cơ sở hạ tầng.....	53
2.2.4. Chính sách phát triển kinh tế tư nhân	54
2.2.5. Chính sách thu nhập	56
Chương 3. TĂNG TRƯỞNG VÀ ỔN ĐỊNH KINH TẾ VĨ MÔ.....	59
3.1. TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ	59
3.1.1. Tốc độ và quy mô tăng trưởng.....	59
3.1.2. Tăng trưởng theo cơ cấu ngành	61
3.1.3. Tăng trưởng kinh tế ở các địa phương.....	64
3.1.4. So sánh trong khu vực ASEAN	66
3.2. CÂN ĐỐI KINH TẾ VĨ MÔ	69
3.2.1. Cán cân thanh toán quốc tế	69
3.2.2. Cán cân ngân sách chính phủ và đầu tư công.....	72
PHẦN 2. THƯƠNG MẠI VIỆT NAM 2020.....	75
Chương 4. TỔNG QUAN THƯƠNG MẠI VIỆT NAM 2020	75
4.1. NHỮNG THUẬN LỢI VÀ KHÓ KHĂN ĐỐI VỚI PHÁT TRIỂN THƯƠNG MẠI VIỆT NAM NĂM 2020	75
4.1.1. Những thuận lợi	75
4.1.2. Những khó khăn.....	80
4.2. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ THƯƠNG MẠI VIỆT NAM NĂM 2020...86	
4.2.1. Một số kết quả và đặc điểm chung của thương mại Việt Nam năm 2020.....	86
4.2.2. Đóng góp về kinh tế - xã hội của thương mại Việt Nam năm 2020.93	
Chương 5. THƯƠNG MẠI NỘI ĐỊA VIỆT NAM NĂM 2020.....	98
5.1. TỔNG MỨC BÁN LẺ HÀNG HÓA VÀ DOANH THU DỊCH VỤ	98
5.1.1. Tổng mức bán lẻ và doanh thu dịch vụ.....	98
5.1.2. Tình hình thị trường và thương mại một số mặt hàng thiết yếu.....	102
5.2. THỊ TRƯỜNG VÀ CÁC CHỦ THỂ THAM GIA THƯƠNG MẠI	110
5.2.1. Các khu vực thị trường	110
5.2.2. Các chủ thể tham gia thương mại.....	112
5.3. LOẠI HÌNH, PHƯƠNG THỨC KINH DOANH THƯƠNG MẠI.....	113
5.3.1. Loại hình kinh doanh thương mại	113

5.3.2. Phương thức kinh doanh thương mại	114
5.3.3. Nhượng quyền thương mại	115
5.4. CƠ SỞ HẠ TẦNG THƯƠNG MẠI.....	117
5.4.1. Hệ thống chợ truyền thông.....	117
5.4.2. Hệ thống trung tâm thương mại, siêu thị	118
5.4.3. Hệ thống Logistics	119
5.5. CƠ CHẾ, CHÍNH SÁCH QUẢN LÝ THƯƠNG MẠI	120
5.5.1. Các văn bản quy phạm pháp luật, chính sách liên quan đến thương mại nội địa ban hành năm 2020	120
5.5.2. Một số chính sách tác động đến thương mại nội địa còn hiệu lực .	122
Chương 6. XUẤT, NHẬP KHẨU HÀNG HÓA VIỆT NAM NĂM 2020..	127
6.1. XUẤT KHẨU HÀNG HÓA	127
6.1.1. Xuất khẩu theo nhóm/mặt hàng	129
6.1.2. Xuất khẩu theo thị trường	136
6.1.3. Xuất khẩu theo khu vực kinh tế	142
6.2. NHẬP KHẨU HÀNG HÓA.....	145
6.2.1. Tình hình nhập khẩu theo nhóm/mặt hàng.....	147
6.2.2. Tình hình nhập khẩu theo thị trường	155
6.2.3. Nhập khẩu theo khu vực kinh tế	160
6.3. CÁN CÂN THƯƠNG MẠI.....	161
6.3.1 Khái quát về cán cân thương mại của Việt Nam năm 2020	161
6.3.2 Cán cân thương mại tại một số thị trường.....	163
6.3.3. Cơ cấu cán cân thương mại theo khối doanh nghiệp.....	167
6.4. CƠ CHẾ, CHÍNH SÁCH QUẢN LÝ XUẤT, NHẬP KHẨU HÀNG HÓA	170
6.4.1. Các văn bản qui phạm pháp luật liên quan đến xuất nhập khẩu hàng hóa ban hành năm 2020	170
6.4.2. Một số chính sách tác động đến xuất nhập khẩu hàng hóa năm 2020	172
PHẦN 3. ĐẦU TƯ VÀ TĂNG TRƯỞNG CỦA VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH ĐẠI DỊCH COVID-19.....	178
Chương 7. DIỄN BIẾN, TÁC ĐỘNG VÀ CÁC BIỆN PHÁP ỨNG PHÓ VỚI ĐẠI DỊCH COVID-19 TRÊN THẾ GIỚI NĂM 2020.....	178

7.1. DIỄN BIẾN ĐẠI DỊCH COVID-19 TRÊN THẾ GIỚI.....	178
7.1.1. Diễn biến chung.....	178
7.1.2. Châu Á.....	182
7.1.3. Châu Âu.....	184
7.1.4. Châu Mỹ	185
7.2. TÁC ĐỘNG CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19 ĐẾN TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ THẾ GIỚI.....	186
7.2.1. Tác động của đại dịch COVID-19 đến tăng chung về kinh tế, thương mại và đầu tư toàn cầu	186
7.2.2. Đối với khu vực Châu Á.....	196
7.2.3. Đối với khu vực Châu Âu	199
7.2.4. Đối với khu vực Châu Mỹ.....	202
7.3. CÁC BIỆN PHÁP ỨNG PHÓ VỚI ĐẠI DỊCH COVID-19 CỦA CÁC NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI	205
7.3.1. Các biện pháp ứng phó chung	205
7.3.2. Các biện pháp ứng phó của khu vực Châu Á	213
7.3.3. Các biện pháp ứng phó của khu vực Châu Âu.....	214
7.3.4. Các biện pháp ứng phó của khu vực Châu Mỹ.....	217
Chương 8. ĐẠI DỊCH COVID-19 TÁC ĐỘNG VÀ CÁC BIỆN PHÁP ỨNG PHÓ NHẪM THU HÚT ĐẦU TƯ VÀ TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ, THƯƠNG MẠI CỦA VIỆT NAM NĂM 2020	219
8.1. DIỄN BIẾN ĐẠI DỊCH COVID-19 TẠI VIỆT NAM	219
8.2. QUAN ĐIỂM VÀ CÁC BIỆN PHÁP PHÒNG CHỐNG DỊCH CỦA VIỆT NAM	221
8.2.1. Quan điểm phòng chống dịch.....	221
8.2.2. Các biện pháp phòng chống dịch	221
8.3. TÁC ĐỘNG CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19	223
8.3.1. Tác động của đại dịch COVID-19 đến tăng trưởng kinh tế	224
8.3.2. Tác động của đại dịch COVID-19 đến tăng trưởng thương mại....	232
8.3.3. Tác động của đại dịch Covid- 19 đến thu hút đầu tư.....	244
8.4. CÁC BIỆN PHÁP ỨNG PHÓ ĐỂ TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ VÀ THƯƠNG MẠI	248
8.4.1 Để tăng trưởng kinh tế.....	248

8.4.2. Đề tăng trưởng thương mại nội địa	251
8.4.3. Đề tăng trưởng thương mại quốc tế.....	253
8.5. CÁC BIỆN PHÁP ỨNG PHÓ ĐỀ THU HÚT ĐẦU TƯ.....	254
8.5.1. Thu hút đầu tư trong bối cảnh đại dịch COVID-19.....	254
8.5.2. Các biện pháp thu hút đầu tư.....	259
PHẦN 4. DỰ BÁO KINH TẾ, THƯƠNG MẠI VÀ HÀM Ý CHÍNH SÁCH CHO VIỆT NAM NĂM 2021	262
<i>Chương 9. DỰ BÁO KINH TẾ VÀ THƯƠNG MẠI VIỆT NAM 2021.....</i>	262
9.1. DỰ BÁO BỐI CẢNH VÀ KINH TẾ THẾ GIỚI 2021	263
9.1.1. Bối cảnh kinh tế thế giới 2021.....	263
9.1.2. Tăng trưởng kinh tế thế giới.....	266
9.1.3. Thương mại và đầu tư toàn cầu	269
9.2. DỰ BÁO KINH TẾ VIỆT NAM NĂM 2021.....	270
9.2.1. Bối cảnh kinh tế Việt Nam năm 2021	270
9.2.2. Các kịch bản tăng trưởng kinh tế Việt Nam 2021.....	275
9.3. DỰ BÁO THƯƠNG MẠI VIỆT NAM 2021.....	277
9.3.1. Dự báo về bối cảnh phát triển thương mại Việt Nam năm 2021 ...	277
9.3.2. Dự báo thương mại trong nước năm 2021	281
9.4. DỰ BÁO DIỄN BIẾN CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19 NĂM 2021	290
9.4.1. Trên Thế Giới.....	290
9.4.2. Tại Việt Nam.....	292
<i>Chương 10. KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH ĐỐI VỚI VIỆT NAM NĂM 2021</i>	294
10.1. CHÍNH SÁCH KINH TẾ VĨ MÔ	294
10.1.1. Giải pháp giảm thiểu các thiệt hại do đại dịch COVID-19.....	294
10.1.2. Cơ cấu lại nền kinh tế gắn với đổi mới mô hình tăng trưởng, tăng năng suất và chất lượng	295
10.1.3. Thực thi chính sách tiền tệ chủ động và linh hoạt.....	297
10.1.4. Áp dụng phù hợp các công cụ thuế và đầu tư công.....	298
10.1.5. Phát triển nền kinh tế số và các ngành công nghiệp chế biến, chế tạo	298
10.1.6. Hỗ trợ phát triển kinh tế tư nhân	299
10.2. CHÍNH SÁCH ĐỐI VỚI THƯƠNG MẠI	300

10.2.1. Khuyến nghị chính sách đối với phát triển thương mại nội địa ...	300
10.2.2. Khuyến nghị chính sách đối với phát triển xuất nhập khẩu.....	305
Tài liệu tham khảo.....	314